

Z á p i s

ze 4. zasedání Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV,
konaného dne 28. června 1989 v zasedací místnosti VÚOŠ Praha

Přítomni: M. Kodým, O. Baláž, V. Hošek, J. Hudeček, J. Janoušek,
M. Kořínek, P. Krejčí, J. Linhart, K. Pavlica, J. Pří-
vratská, J. Skalka, J. Skalková, I. Slaměník, M. Strí-
ženec, R. Štepanovič

Omluveni: V. Císař, J. Khol, D. Kováč, J. Semrád, M. Sýkora

Přizváni: Z. Mlčochová - ÚV KSČ

člen korespondent J. Petr (omluven)

doc. MUDr. J. Gebhart, CSc.

Zasedání zahájil a řídil předseda vědeckého kolegia
M. Kodým. Přivítal všechny přítomné a znovu upozornil na již
ohlášenou změnu programu, způsobenou omluvenou neúčastí J.
Semráda.

I/ Účast pedagogických a psychologických věd v interdisciplinárním zabezpečování péče o duševní zdraví

Doc. MUDr. J. Gebhart, CSc., ředitel Výzkumného ústavu
psychiatrického v Praze, blíže charakterizoval podkladový ma-
teriál, který byl předem postoupen členům kolegia. Konstatoval
přitom, že všechny dosud realizované celospolečenské zdravot-
nické programy se koncentrují především na somatické aspekty
zdraví naší populace, zatímco aspekty psychické jsou málo roz-
pracovávány. V této souvislosti uvedl, že zhruba jedna třeti-
na obyvatelstva je psychicky méně odolná a trpí řadou přízna-
ků, jež mají negativní vliv na místo těchto osob ve společ-
nosti, na jejich osobní rozvoj, životní spokojenost a pracovní
výkonnost. Celospolečenský program péče o duševní zdraví před-
pokládá - dle doc. Gebharta - realizaci účinných opatření ve
třech rovinách prevence, na níž je nutno se zaměřit:

- v rovině primární prevence se jedná o předcházení vzniku prvních epizod poruch zdraví;
- rovina sekundární prevence je zaměřena na co nejúčinnější zmírnění a zkrácení průběhu první epizody (pokud se jejímu vzniku nepodařilo zabránit primární prevencí);
- rovina terciální prevence usiluje o předcházení anebo minimalizování vzniku trvalé újmy tělesných, duševních a sociálních funkcí jako důsledku vlastní poruchy zdraví.

Účast pedagogických a psychologických disciplín je zvláště významná v rámci interdisciplinárně pojeté primární a sekundární prevence, přičemž v současné době vystupuje do popředí stále naléhavější požadavek komplexního chápání zdraví člověka a požadavek uvědomění si svého současného zdravotního stavu ze strany každého člena lidské společnosti.

V diskusi bylo oceněno zařazení tohoto bodu na program jednání vědeckého kolegia a byly vzneseny návrhy na zapojení této problematiky do úkolů SPZV na další období. Doc. Gebhart reagoval na podněty z diskuse.

K o l e g i u m

- 1/ konstatuje, že jednání potvrdilo vhodnost zařazení této problematiky na program zasedání. Vzalo se souhlasem na vědomí informaci přednesenou s. doc. Gebhartem a vyslovuje mu za přípravu podkladového materiálu a za referát poděkování;
- 2/ doporučuje koordinátorům úkolů SPZV věnovat pozornost těmto otázkám a zajistit vazby a spolupráci při řešení této problematiky mezi oblastí SPZV a resortními výzkumnými úkoly;
- 3/ navrhuje zařadit výzkumnou část problematiky na program rozšířeného zasedání v září 1989

II/ Obhajoba kandidátské disertační práce

Předsedkyně komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací J. Skalková seznámila členy kolegia s návrhem na udělení vědecké hodnosti kandidát pedagogických věd PaedDr. P. Cenklovi na základě úspěšné obhajoby kandidátské disertační práce "Funkce a možnosti estetické výchovy při formování základů

marxisticko-leninského světového názoru žáků". Zároveň podala informaci o obsahu práce a průběhu obhajoby.

K o l e g i u m
jednomyslně uděluje PaedDr. P. Cenklovi titul kandidát pedagogických věd.

III/ Projednání koncepce dalšího zvyšování kvalifikace a hodnocení tvůrčí způsobilosti pracovníků vědy, výzkumu a vývoje v pedagogice a psychologii

Za omluveného M. Přadku vystoupila k tomuto bodu J. Skalková, která informovala členy kolegia o jednání odd. společenských věd ÚP ČSAV, jež se týkalo otázek vědecké výchovy a dalšího zvyšování kvalifikace vědeckých pracovníků. Tuto informaci rozšířil M. Kodým. Konstatoval, že místopředseda ČSAV s. akademik Valenta kladně zhodnotil způsob přípravy a realizace skupinově pojaté výchovy aspirantů v rámci Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV. V. Hošek doplnil tyto informace konstatováním, že v tomto projektu skupinové výchovy se též výrazně promítá velmi dobrá spolupráce mezi vysokými školami a pracovišti ČSAV.

K o l e g i u m
bere tyto informace se souhlasem na vědomí.

IV/ Projednání návrhů na uspořádání vědeckých akcí se zahraniční účastí v r. 1990

K o l e g i u m
konstatuje, že podle vyjádření předsedů obou společností není na rok 1990 plánována žádná akce se zahraniční účastí.

J. Skalka pak informoval předběžně kolegium o vědecké konferenci plánované na březen 1991 pod názvem "Myslitelsko-výchovatelský odkaz J.A. Komenského".

K o l e g i u m
bere se souhlasem a vyjádřením podpory tuto akci na vědomí.

V/ Projednání návrhů na propůjčení státních vyznamenání členům a pracovníkům ČSAV k 1. a 9. květnu 1990

K o l e g i u m
konstatuje, že nebyl předložen žádný návrh.

VI/ Zpřesnění plánu práce VK na II. pololetí 1989

V. Kebza informoval členy vědeckého kolegia o programech zasedání VK ve II. pololetí 1989, se zaměřením na přípravu rozšířeného zasedání kolegia v září a setkání se školiteli vybraných pracovišť v oborech pedagogika a psychologie v listopadu 1989.

VII/ Ediční záležitosti

Předseda ediční komise J. Janoušek předložil členům kolegia ke schválení následující náměty:

Prof. Dr. Vladimír Jůva, DrSc.

Sdělovací prostředky a výchova (Rozpravy ČSAV)

150 str. text, 3 str. rejstřík

Dodání: únor 1990

Věd. red.: Prof. Dr. M. Cipro, DrSc.

Rec.: Doc. Dr. J. Semrád, CSc.

Původní monografie o výchovné funkci sdělovacích prostředků jakožto důležitém faktoru společenského procesu.

Dr. Dagmar Čapková, CSc.

Myslitelsko-vychovatelský odkaz J.A.Komenského - 2. vydání

417 str. text, 10 str. rejstřík, 30 čb. foto na 24 kř. př.

Dodání: dodáno

Věd. red.: Prof. Dr. V. Jůva, DrSc.

Rec.: Prof. Dr. J. Otáhalová - Popelová, DrSc. (†)

Reedice úspěšné publikace. Vzhledem k významu publikace v souvislosti s výročím doporučujeme provést opravu chyb prvního vydání přímo v textu a ne pouze vložem errat.

Dr. Dagmar Čapková, CSc.

The Heritage of J.A.Comenius, Thinker and Educator (koedice Brill)

490 str. text, 10 str. rejstřík, 30 čb. foto na 24 kř.př.

Dodání: prosinec 1990

Věd. red.: Prof. Dr. V. Jůva, DrSc.

Rec. Prof. Dr. J. Otáhalová - Popelová, DrSc. (†)

Anglická verze úspěšné české publikace.

Dr. Jaromír Červenka, CSc. (+) - editorka Dr. Dagmar Čapková, CSc.

Comenius, Ontologie (v němčině)

540 str. text, 20 str. rejstřík, 20 čb. foto na 16 kř.př.

Dodání: červen 1990

Věd. red.: Prof. Dr. M. Kopecký, CSc.

Rec.: Doc. Dr. J. Pešková, CSc., Dr. M. Pauza, CSc.

Doporučuje se zkrátit na 300 stran textu.

Původní syntetické zpracování problematiky pansofické metafyziky Komenského, které dosud nebylo v naší ani zahraniční literatuře provedeno a je aktuální vzhledem k výročí v r. 1992.

Prof. Dr. Josef Linhart, DrSc. čl. kor. ČSAV

Tvořivé myšlení v informatizaci společnosti (česky - anglicky)

310 str. text, 5 str. rejstřík, 25 grafů, 5 tabulek

Dodání: červen 1989

Věd. red.: Prof. Dr. K. Pavlica, DrSc.

Recenzenti: Doc. Dr. B. Chalupa, DrSc., Doc. F. Man, CSc.

Monografie vychází z nových metodologických přístupů při analýze změn jak ve společenském vývoji, tak ve vývoji vědomí lidí. Zároveň přispívá k objasnění složité dynamiky vztahů mezi procesy myšlení a informatizací společnosti.

Dr. Zdeněk Petrželka, CSc.

Studie k psychologii výrazu (Rozpravy, Studie ČSAV)

207 str. text, 7 str. rejstřík, 10 čb. foto v textu, 4 čb. foto v textu, 4 čb. foto na 4 kř. př. 25 péro

Dodání: prosinec 1989

Věd. red.: Prof. Dr. M. Kodým, CSc.

Rec.: Dr. P. Maydl, CSc.

Studie se zabývá psychologií výrazu se zvláštním zřetelem k fyziognomickému a mimickému výrazu emocí. Analyzují se spontánní a zaměřené snahy o výtvarné zachycení mimického výrazu, a dále předpoklady adekvátní interpretace mimického výrazu při sociálním styku.

PhDr. MUDr. Přemysl Mohapl, CSc.

Úvod do psychologie zdraví a nemoci (Studie ČSAV)

212 str. text, 2 péro

Dodání: březen 1990

Věd. red.: Doc. Dr. Ch. Valoušek, CSc.

Rec.: Prof. MUDr. T. Redil, DrSc.

Syntetická studie se zabývá psychologickými determinantami prohlubování zdraví a provádí srovnání s determinantami vedoucími k onemocnění. Je příspěvkem k formování nového odboru psychologie zdraví v našich podmínkách.

Prof. Dr. Miroslav Cipro, DrSc.

K vývoji pedagogických idejí

271 str. text, 5 str. rejstřík, 13 čb. foto na 8 str. kř.př.

Dodání: červen 1989

Věd. red.: Prof. Dr. V. Jůva, DrSc.

Rec.: Prof. Dr. M. Somr, DrSc.

Práce podává portrétní studie méně známých osobností, jimž patří významné místo v dějinách výchovy a pedagogiky. Navazuje na autorovy dřívější obdobné úspěšné práce.

Doc. Dr. Libor Hřebíček, CSc.

Profesionální orientace mládeže jako výchovný proces (Studie - Rozpravy ČSAV)

150 str. text, 4 str. rejstřík, 6 péro

Dodání: prosinec 1989

Věd. red.: Prof. Dr. O. Baláž, DrSc.

Rec.: Prof. Dr. M. Klímová, DrSc.

Monografický výklad systémového pojetí všech základních aspektů volby povolání u mládeže. Ukazuje její sociálně výchovný charakter a základní formy.

Doc. Dr. Jaroslav Huďeček, CSc. - Doc. Dr. Jiří Sedlák, DrSc.

Teorie a praxe aktivního sociálního učení (Studie - Rozpravy ČSAV)

178 str. text, 7 péro

Dodání: červen 1990

Věd. red.: Prof. Dr. J. Linhart, DrSc.

Rec.: Doc. Dr. Ch. Valoušek, CSc.

Monografie analyzuje možnosti využití sociálního učení v podmínkách pracovního a výchovně vzdělávacího procesu. Charakterizuje změny, k nimž dochází v důsledku sociálního učení v malých řešitelských skupinách a nastiňuje původní model.

Alexandr Neumėn (překladatel z tibetštiny a angličtiny)

Lidská mysl podle buddhistické psychologie

116 str. text, 10 perokreseb

Dodání: červen 1991

Věd. red. Dr. J. Hoskovec, CSc. (psychologie)

Dr. J. Kolmaš, CSc. (tibetologie a buddhologie)

Předmluva: Doc. Dr. J. Hudeček, CSc.

Výklad orientálních psychologických koncepcí: Dr. J. Hoskovec, CSc.
Základní spis o buddhistické psychologii tibetského autora Ješe Gjalchána (1713-1793) byl přeložen do angličtiny H. Guentherem a I. Kawamurou. Anglický překlad bude předlohou k českému překladu. Smyslem překladu je podání autentického výkladu psychologických poznatků a názorů, které bývají v různých popularizujících publikacích zkreslovány a jejichž původní obsah je objevován soudobou vědeckou psychologií a soudobou praxí jógy. Český překlad bude doplněn kritickou předmluvou a podrobným výkladem orientálních psychologických koncepcí.

Nové projednání již navrženého titulu:

Prof. JUDr. Vlastimil Haléxa, DrSc. - Doc. Ing. Ivo Streck, CSc.

Postupy a metody práce ve vědecké výchově

Kolegium se seznámilo s podrobnou recenzí Prof. Dr. M. Kodýma, CSc. Doporučuje, aby rukopis byl upraven ve shodě s touto recenzí a publikován.

K o l e g i u m

- 1/ souhlasí s předložením uvedených námětů ER ČSAV
- 2/ doporučuje zařadit do plánu práce otázku koncepce ediční práce kolegia

VIII/ Zprávy z prezídia

K o l e g i u m

se seznámilo se zápisem z 19. zasedání prezídia ČSAV a se zápisem o usnesení prezídia ČSAV PER ROLLAM (návrhy na udělení zlatých čestných plaket ČSAV Za zásluhy o spojení vědy s praxí).

IX/ Kontrola zápisu

K o l e g i u m

schvaluje zápis ze 3. zasedání bez připomínek.

X/ Různé

- 1/ M. Kodým informoval kolegium o přípravě novelizované instrukce pro odbornou kandidátskou zkoušku v oboru psychologie a podal zprávu o připravované Celostátní konferenci učitelů, která se

bude konat ve dnech 8. - 9.9.1989. Konstatoval v této souvislosti, že kolegium je připraveno se podílet na organizaci této významné akce.

2/ Z. Mlčochová vystoupila s informací o projednávání koncepce úkolů základního výzkumu v oblasti pedagogiky a psychologie po 13. zasedání ÚV KSČ na odd. školství a vědy ÚV KSČ. Zároveň se zmínila o přípravách oslav 400. výročí narození J.A. Komenského a o pozůstalosti uchovávané na Universitě v Sheffieldu. Svůj příspěvek zakončila informací o připravovaných významných pedagogických setkáních:

28.8.-1.9.89 Světová konference asociace pedagogických věd

2.9.-7.9.89 Světová konference učitelů

8.9.-9.9.89 Celostátní konference učitelů

K o l e g i u m

bere podané informace na vědomí.

Schválil:

Prof. PhDr. M. Kodým, CSc.
předseda

Zapsal: V. Kebza